

01999032: ไทยศึกษา

ศาสนาคริสต์ในวัฒนธรรมไทย

บรรยายโดย

รศ. ดร. อภิลักษณ์ ธรรมทวิชกุล

HUM 502 คณะมนุษยศาสตร์ 1

fhumalt@ku.ac.th

เค้าโครงคำบรรยาย

1. สมัยก่อนประวัติศาสตร์: จุดเริ่มต้น ที่มาของคริสตศาสนา

2. สมัยประวัติศาสตร์-ก่อนสมัยใหม่:

ราวพุทธศตวรรษที่ 2-4 :

ชีวประวัติของพระเยซูคริสต์และประวัติ

พุทธศตวรรษที่ 7-18:

การเผยแพร่คริสตศาสนาใน
คริสต์ศตวรรษที่ 1-13 โดยย่อ

พุทธศตวรรษที่ 18-24 :

คริสตศาสนามาถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
และเข้ามาในประเทศไทยใน
คริสต์ศตวรรษที่ 15

พุทธศตวรรษที่ 18-24 :

การเข้ามาของบาทหลวงคาทอลิก
หลายคณะจากโปรตุเกส สเปน และ
ฝรั่งเศสตั้งแต่พ.ศ.2098-2310

บทบาทของคริสตศาสนาในสมัยอยุธยา

3. สมัยประวัติศาสตร์-สมัยใหม่ :

ปลายพุทธศตวรรษที่ 24

- พ.ศ. 2475 :

การเข้ามาของธรรมทูตคริสตศาสนา
(โปรเตสแตนต์) ในสมัย ร. 3 - ร. 5 และ
บทบาทสำคัญในการนำความเจริญก้าวหน้า
สู่ประเทศไทยทางด้านการแพทย์ การศึกษา
การพิมพ์ และอักษรศาสตร์

24 มิถุนายนพ.ศ. 2475-ปัจจุบัน:

การจัดตั้งสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย
ในปี พ.ศ. 2477 และการสถาปนาพระ
ฐานานุกรม คาทอลิกของพระศาสนจักร
คาทอลิกแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2508

คริสตศาสนาได้เป็นส่วนหนึ่งของ
สังคมไทยภายใต้การปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็น
ประมุข พสกนิกรไทยได้รับสิทธิเสรีภาพ
ในการเลือกนับถือศาสนา และได้รับพระ
มหากรุณาธิคุณจากพระมหากษัตริย์ไทย
ทรงเป็นองค์ศาสนูปถัมภกของ
คริสตศาสนามาโดยตลอด

สมัยก่อนประวัติศาสตร์:

จุดเริ่มต้น ที่มาของคริสตศาสนา

พระเจ้า

- ความเชื่อของคริสตศาสนาตั้งอยู่บนรากฐานที่ว่า มีพระเจ้าเที่ยงแท้แต่พระองค์เดียว พระเจ้าเป็นจุดเริ่มต้น และเป็นเหตุแห่งสรรพสิ่ง “ทรงเป็นอยู่ตลอดกาล” ทรงอยู่เหนือ “กาล”

คือ พระเจ้าทรงเริ่มต้นในพระองค์เอง (Self-Existent)

ทรงสมบูรณ์ในพระองค์เอง (Self-sufficient)

และทรงเป็นนิรันดร (Eternal)

- พระเจ้าทรงเป็นผู้สร้างสรรพสิ่ง (Creator)

และเป็นแหล่งกำเนิดชีวิต

พระลักษณะของพระเจ้าโดยสังเขป จากพระคริสตธรรมคัมภีร์มีดังนี้

- ทรงใหญ่ยิ่งสูงสุด (Sovereign)
- ทรงสถิตอยู่ทุกหนทุกแห่งใน
ขณะเดียวกัน (Omnipresent)
- ทรงฤทธิ์อำนาจสูงสุด
(Omnipotent)
- ทรงรอบรู้ (Omniscient)
- ทรงเป็นความจริง (Truth)
- ทรงเป็นความรัก (Love)
- ทรงบริสุทธิ์ (Holy)
- ทรงความดี (Good)
- ทรงยุติธรรมและชอบธรรม
(Just and Righteous)

มนุษย์

- พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ตามพระฉายาของพระองค์
(Image of God) หมายความว่า มนุษย์มีเอกลักษณ์เหล่านี้
 - มีจิตวิญญาณ (Soul)
 - มีสติปัญญาและความคิดที่เป็นเหตุผล
(intellect-rational being)
 - มีอิสระในการเลือกตัดสินใจ (will - conscience)
 - มีอารมณ์ความรู้สึก (emotion - consciousness)

มีหลักฐานทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่พบว่า
บริเวณลุ่มน้ำไทกริส-ยูเฟรติสในตะวันออกกลางเป็นดินแดน
กำเนิดอารยธรรมแรกของโลก (The Macmillan Bible Atlas
1968:21-22) ซึ่งสอดคล้องกับพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่ได้
กล่าวถึงมนุษย์คู่แรกในสวนเอเดน (ปฐมกาล 2:10-14)

- มนุษย์สืบเชื้อสายมาจากมนุษย์คู่แรกที่พระเจ้าทรงสร้าง
- เนื่องจากมนุษย์คู่แรกได้ทำบาป คือไม่เชื่อฟังพระเจ้า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ ได้ถูกตัดขาด เพราะคำ (ผล) ของความบาป คือ “ความตาย” = การถูกตัดขาดความสัมพันธ์กับพระเจ้า
- ความสัมพันธ์นี้จึงจำเป็นต้องรับการเชื่อมใหม่ เพราะความรักของพระเจ้า และเพราะความยุติธรรมของพระองค์ “บาป” จำเป็นต้องได้รับโทษ ฉะนั้นโดยการอภัยโทษบาป จากการมีผู้ที่เหมาะสม มารับโทษบาปแทน คือมาไถ่บาปเท่านั้น มนุษย์จึงจะหลุดพ้นจากโทษบาปนี้ได้

สืบทอดมาจากมนุษย์คู่แรกนี้ บันทึกประวัติศาสตร์ในพระ-
คริสตธรรมคัมภีร์มุ่งเน้น (focus) มายังวงศ์พันธุ์ของ อับราฮัม
(2,000 ปีก่อนคริสตกาล (ปฐมกาล12:1)) ในตะวันออกกลาง
ผู้ซึ่งเป็นต้นตระกูลของชนชาติยิว และอาหรับในปัจจุบัน

คริสตศาสนาเป็นเอกเทวนิยม คริสตชนเชื่อมั่นในพระเจ้า
ผู้ทรงสร้างฟ้าสวรรค์และแผ่นดินโลก ผู้ทรงสร้างมนุษย์
และรักมนุษย์ และทรงมีแผนการที่ดีเลิศสำหรับมนุษย์
(โรม 3:23, 5:8)

สมัยประวัติศาสตร์ก่อนสมัยใหม่:

ราวพุทธศตวรรษที่ 2-4 :

(การเข้ามาของอารยธรรมอินเดียและจีน)

พุทธศตวรรษที่ 7-18 :

(การเกิดวัฒนธรรมแบบทราวดี)

ชีวประวัติของพระเยซูคริสต์และ
ประวัติการเผยแพร่คริสตศาสนา
ในคริสต์ศตวรรษที่ 1-13 โดยย่อ

สมัยก่อนพระเยซู ในประวัติศาสตร์ของชาวยิว ตั้งแต่ก่อน
รวมตัวเป็นประเทศ (เมื่อครั้งเป็นnomad) บรรพบุรุษของ
ชาวยิวซึ่งสืบเชื้อสายมาจากอับราฮัมเคยเป็นทาสในประเทศ
อียิปต์ ภายใต้การนำของรัฐบุรุษโมเสส (ประมาณ 1,500 ปี
ก่อนคริสตกาล (ปฐมกาล 32:22)) ชาวยิวพ้นจากการเป็นทาส
และอพยพเข้าสู่แผ่นดินที่เรียกว่า “แผ่นดินแห่งพระสัญญา”

- อิสราเอลรวมตัวเป็นประเทศและรุ่งเรืองที่สุดในยุคของกษัตริย์ดาวิด (990-968 ปีก่อนคริสตกาล) และกษัตริย์โซโลมอน (กลางศตวรรษที่10 ก่อนคริสตกาล) (1 พงศกษัตริย์ 5-10, 2พงสาวดาร 2-4, 8-9)
- หลังจากนั้นประเทศแตกแยกเป็น 2 ส่วน (928 ปีก่อนคริสตกาล) และในที่สุดตกเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจบาบิโลน (587 ปีก่อนคริสตกาล) เมโด-เปอร์เซีย (538-332 ปีก่อนคริสตกาล) และกรีก-โรมัน (ศตวรรษที่ 3-1 ก่อนคริสตกาล) ตามลำดับ

ตลอดเวลาในประวัติศาสตร์ จะมีผู้พยากรณ์หลายคน ในสมัย
ต่าง ๆ ที่ชี้ให้ชาวยิวเห็นถึงความผิดบาปของพวกเขา ที่ได้หันเห
ออกจากทางของพระเจ้า ไม่เชื่อฟังพระองค์ ซึ่งส่งผลสะท้อนใน
ชีวิตความเป็นอยู่ และได้เตือนใจให้ชาวยิวหันกลับมาหาพระเจ้า
เพื่อรับพระพร และได้ให้ความหวังถึงพระเมสสิอาห์ที่จะเสด็จ
มา ผู้ที่จะนำมาซึ่งพันธสัญญาใหม่ ยุคใหม่ และความสัมพันธ์ที่
ดีระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์

ผู้เผยพระวจนะ หรือ ผู้พยากรณ์ (prophets) ที่กล่าวถึงพระเมสสิอาห์ ได้แก่

- อิสยาห์ (Isaiah)
- เยเรมีย์ (Jeremiah)
- เอลีเอซาร์ (Ezekiel)
- ดาเนียล (Daniel)
- โยเอล (Joel)
- ฯลฯ

ด้วยสาเหตุนี้ ชาวียวจำนวนหนึ่ง จึงเฝ้ารอคอยพระเมสสิอาห์ ที่
จะมาช่วยกู้ในฝ่ายร่างกาย โดยไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของ
จิตใจที่ผู้เผยพระวจนะได้กล่าวถึง

พระเมสสิอาห์ (Messiah)

- “พระเมสสิอาห์” (Messiah) หรือพระคริสต์ (Christ) ซึ่งแปลว่า “ผู้ที่ได้รับการเจิมจากพระเจ้า”
- ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม “ผู้ที่ได้รับการเจิมจากพระเจ้า” มีตำแหน่งหน้าที่ 3 ตำแหน่ง คือ กษัตริย์ ผู้เผยพระวจนะ หรือ มหาปุโรหิต
- คำพยากรณ์เกี่ยวกับ “พระเมสสิอาห์” คือทรงมีลักษณะทั้ง 3 ครบถ้วนในพระองค์ และคำพยากรณ์นี้สำเร็จในพระเยซูคริสต์

พระกิตติคุณ (Gospel)

หรือ ชีวิตประวัติของพระเยซูคริสต์

ศาสนาคริสต์มีพระเยซูคริสต์ ที่เรียกว่า “พระเมสสิอาห์” (Messiah) หรือพระคริสต์ (Christ) ซึ่งแปลว่า “ผู้ที่ได้รับการเจิมจากพระเจ้า” เป็นศูนย์กลางของความเชื่อ พระเยซูคริสต์ ทรงเป็น “พระบุตรของพระเจ้า” ทรงเป็น “พระเจ้า” ผู้ทรงสำแดงพระเจ้าแก่มนุษย์ และเป็น “พระผู้ช่วยให้รอดไถ่บาปของมนุษย์”

- พระเยซูทรงบังเกิด ในสมัยกษัตริย์เฮโรดแห่งยูเดีย เมื่อประมาณ 2,000 ปีที่แล้ว ที่เมือง เบ็ธเลเฮม
- ในขณะนั้น ยูเดียอยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิโรมัน และชาวยิว กำลังเฝ้ารอคอย พระเมสสิอาห์ หรือ พระผู้ช่วยให้รอด ซึ่งพระเจ้าได้ทรงสัญญาผ่านทาง “ผู้เผยพระวจนะ” หรือ “ผู้พยากรณ์” (Prophets) ว่าจะเสด็จมา
- การคาดหวังของชาวยิวจำนวนหนึ่ง เป็นการคาดหวังการปลดปล่อยทางการเมือง ฝ่ายร่างกาย เป็นรูปธรรม ขณะที่ผู้พยากรณ์ เสด็จถึงการปลดปล่อยฝ่ายจิตวิญญาณ ในฝ่ายนามธรรม เพื่อกลับคืนสู่สัมพันธภาพที่ดีกับพระเจ้า

บันทึกชีวประวัติของพระเยซู ปรากฏในหนังสือ 4 เล่มแรก ที่เรียกว่า
“พระกิตติคุณ” ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ พระกิตติคุณ
บันทึกโดยชาวยิว 4 คน :

มัทธิว (Matthew)

อดีตสรรพากร

มาระโก (Mark)

ลูกหลานเศรษฐีที่ดิน

ลูกา (Luke)

แพทย์ ผู้ได้พิสูจน์หลักฐานก่อนบันทึก

ยอห์น (John)

ชาวประมง

ซึ่งสอดคล้องกันดังนี้:

ประสูติโดยหญิงพรหมจารี (Virgin Birth)

- พระวิญญูณบริสุทธิจตุติในครรภ์ของมารีย์ สาวพรหมจารี
พระเจ้าเสด็จมาเป็นมนุษย์ (Incarnation)
- ประสูติโดยหญิงพรหมจารี ชื่อมารีย์ ซึ่งเป็นเชื้อสายของกษัตริย์ดาวิด
(ปัจจุบัน “การผสมเทียม” หรือ “การอุ้มบุญ” ทำให้เราเริ่มเข้าใจ
การมาจุติของพระเจ้าในครรภ์ของหญิงพรหมจารี ถึงแม้ว่าจะ
ไม่เหมือนกัน)

ทรงเติบโตและใช้ชีวิตเป็นช่างไม้ในเมืองนาซาเร็ธ แคว้นกาลละเดีย เมื่อ
พระชนม์ประมาณ 30 พรรษา เริ่มเทศนาสั่งสอน ควบคู่ไปกับการ-
รักษาโรคโดยคำพูด หรือการสัมผัสด้วยมือ และการอัศจรรย์อื่น ๆ ทรง
ประกาศสั่งสอนและรักษาโรคอยู่ประมาณ 3 ปี ในกาลละเดีย และบริเวณ
ใกล้เคียง มีสาวกใกล้ชิดที่ติดตามพระองค์ไปทุกหนทุกแห่งอยู่ 12 คน
(มัทธิว 4:23-25)

- สิ่งที่พระเยซูทรงสอน คือพระเมสสิอาห์ ได้มาแล้ว และพระองค์คือผู้นั้น ให้กลับใจละทิ้งบาปและเชื่อวางใจในพระองค์ (ลูกา 7:19-22, 8:1, ยอห์น 3:3-6,16, 5:22-27, 8:58, 10:30, 11:25-26, 14:6)
- สิ่งที่พระเยซูทรงเน้น เป็นเรื่องจิตใจ คือ เริ่มจากความเชื่อ (เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงภายในอันเป็นผลจากความเชื่อ ธรรมชาติใหม่จะส่งผลให้เกิดการประพฤติตามธรรมบัญญัติ) พระเยซูทรงสอนอยู่เนือง ๆ ว่า ผู้ที่ถือศาสนาแต่ภายนอก แม้จะประพฤติตามบทบัญญัติอย่างเคร่งครัด แต่จิตใจเหินห่างจากพระเจ้านั้นไม่เป็นที่พอพระทัยของพระเจ้า

ถึงแม้การพิพากษาโดยมนุษย์จะไม่เป็นธรรม แต่พระเยซู
ได้ตรัสไว้ล่วงหน้าแล้วว่า การสิ้นพระชนม์ของพระองค์
นั้น เพื่อให้บาปมนุษย์ในแผนการของพระเจ้า

พระเยซูถูกตรึงและสิ้นพระชนม์ ในวันปัสกา (Passover) ซึ่งเป็น
เทศกาลที่ชาวยิวถวายลูกแกะ บูชาเพื่อระลึกถึงการที่พระเจ้าทรง
ปลดปล่อย ช่วยกู้อิสราเอลจากการเป็นทาสของอียิปต์ (ในการ
สิ้นพระชนม์ที่ไม้กางเขนของพระเยซู ทรงเปรียบเสมือนลูกแกะ
ปัสกาที่บริสุทธิ์ ที่เป็นเครื่องบูชาไถ่บาปมนุษย์) พระเยซูทรง
สิ้นพระชนม์ในเวลาเดียวกับที่ลูกแกะปัสกาถูกฆ่า

ไม้กางเขนจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งการปลดปล่อยฝ่ายจิต- วิญญาณ จากการเป็นทาสของบาป ของชาวคริสต์

การฟื้นคืนพระชนม์ เป็นหัวใจของการประกาศ
ของอัครสาวก เพราะเป็นเครื่องพิสูจน์ความเป็น
พระเจ้าของพระเยซูคริสต์

บันทึกชีวประวัติของพระเยซูและกิจการของอัครทูต
ตลอดจนประวัติคริสตจักรยุคแรก ซึ่งรวบรวม
บันทึกในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ แล้วเสร็จ
ในช่วง ค.ศ. 50-100 โดยผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือ
ผู้ใกล้ชิดกับผู้รู้เห็นเหตุการณ์

กำเนิดมิชชันนารี

- ประสบการณ์ส่วนบุคคลของคริสตชนในการฟื้นคืนพระชนม์ของพระเยซูคริสต์ในการได้รับความรอดพ้นบาปนั้นมีผลต่อการดำเนินชีวิต
- เนื่องจากคริสตชนเป็นคนที่เกิดใหม่ (2 โครินธ์ 5:17) ถูกสร้างขึ้นมาใหม่ให้ประกอบภารดี (เอเฟซัส 2:8-10) มีพลังแห่งชีวิตจากพระวิญญาณบริสุทธิ์นำพาชีวิต (ยอห์น 16) มีจิตสำนึกบาปและยำเกรงพระเจ้า คริสตชนที่ศรัทธาเชื่อมั่นในพระเจ้าจึงมีวิถีชีวิตที่อุทิศตนให้พระเจ้าและสังคม และอุทิศชีวิตเพื่อประกาศข่าวประเสริฐเรื่องความรอดพ้นบาปให้มวลมนุษย (มัทธิว 28:18-20)
- “ธรรมทูต” หรือ “มิชชันนารี” จึงเกิดขึ้นเพื่อประกาศพระกิตติคุณของพระเยซูคริสต์ให้ชนทุกชาติ

- หลังจากพระเยซูฟื้นคืนพระชนม์ 50 วัน อัครสาวกเริ่มประกาศข่าวประเสริฐ (Gospel) ว่าพระเยซูเป็นพระผู้ช่วยให้รอดพ้นบาป สาธุศิษย์ และสาวกยังคงไปนมัสการพระเจ้าที่พระวิหารในกรุงเยรูซาเล็ม และมีการประชุมตามบ้าน ฟังคำสอนของอัครสาวก ร่วมรับประทานอาหารขนมปัง และน้ำองุ่น เพื่อระลึกถึงการสิ้นพระชนม์ของพระเยซูคริสต์

- ต่อมาผู้เชื่อกระจายไปในเอเชียไมเนอร์ ที่เมืองอันทิโอกในซีเรีย ผู้เชื่อได้รับการขนานนามว่า “คริสเตียน” เป็นครั้งแรก ขณะที่ศูนย์กลางของผู้ที่เชื่ออยู่ที่เยรูซาเล็ม จากคริสตจักรเมืองอันทิโอก ในซีเรีย “ธรรมทูต” (Missionary) กลุ่มแรกเริ่มเดินทางไปประกาศพระกิตติคุณในแถบเอเชียไมเนอร์ จนถึงกรีซ และต่อมาท่านเปาโลได้นำพระกิตติคุณไปถึงโรม (อิตาลี) และเริ่มมีคริสตจักรในเมืองต่าง ๆ

คริสตจักรยุคแรก

- คริสตจักร = ชุมชนคริสเตียน เน้นที่บุคคล ไม่ใช่ตัวอาคารสถานที่
- คริสเตียน = สาวกหรือผู้ติดตามพระเยซูคริสต์
- ศีลมหาสนิท = การร่วมรับประทานขนมปังและน้ำองุ่นเพื่อระลึกถึงการสิ้นพระชนม์ของพระเยซูคริสต์เพื่อไถ่บาป
- ศีลบัพติสมา = การประกาศความเชื่อของคริสตชนโดยการจุ่มในน้ำ เป็นสัญลักษณ์ของการตายต่อบาปและมีชีวิตใหม่ร่วมกับการสิ้นพระชนม์และการฟื้นคืนพระชนม์ของพระเยซูคริสต์

- จากโรม พระกิตติคุณขยายไปในยุโรป
- ราว ค.ศ. 313 จักรพรรดิคอนสแตนตินแห่งจักรวรรดิโรมันหันมานับถือศาสนา และให้อิสระภาพในการนับถือศาสนา
- ต่อมา ได้มีการรวมศาสนจักรเข้ากับการเมืองและเน้นตัวอาคารโบสถ์และพิธีกรรม
- ในศตวรรษที่ 6 มีคริสตจักรในอังกฤษ
- ในศตวรรษที่ 7 ธรรมทูตอังกฤษได้นำศาสนาไปถึงเยอรมัน
- ในศตวรรษที่ 7 เช่นกัน พ่อค้าชาวคริสต์จากซีเรียได้นำศาสนาไปยังประเทศจีน

- ราวศตวรรษที่ 11 (ค.ศ. 1054) คริสตจักรในยุโรป แบ่งเป็น 2 สาย คือ สายตะวันออก (Greek Orthodox) ได้แก่ ประเทศกรีซ รัสเซีย ซีเรีย (Byzantine Empire) และ สายตะวันตก (Roman Catholics) ซึ่งมี โรมเป็นศูนย์กลาง
- ในศตวรรษที่ 13 ธรรมทูต (Catholics) คณะฟรานซิสกัน ดอมินิกัน และ เยซูอิต จากโปรตุเกส และสเปนเริ่มเดินทางเผยแพร่คริสต์ศาสนากับ พ่อค้าและทหารไปในประเทศต่างๆ
- ราวศตวรรษที่ 15 ธรรมทูต (Catholics) โปรตุเกส สเปน และฝรั่งเศส เผยแพร่คริสต์ศาสนา (Catholics) มายังเอเชียใต้ถึงอินเดีย เอเชีย ตะวันออกถึงญี่ปุ่นและจีน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กิจการของอัครทูต และ ธรรมทูต

- ในศตวรรษที่ 16 ในยุโรป คริสตศาสนิกายโปรเตสแตนต์ (Protestant) ได้แยกออกจาก คาทอลิก (Catholics)
- ราวศตวรรษที่ 18 ธรรมทูตนิกายโปรเตสแตนต์ เริ่มประกาศศาสนาใน เอเชีย และละตินอเมริกา และ อัฟริกา รวมทั้งประเทศไทยด้วย
มิชชันนารีชาวอเมริกันได้เข้ามาในประเทศไทยในราวศตวรรษที่ 19
- จำนวนประชากรโลกที่นับถือคริสตศาสนา สํารวจเมื่อปี ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) มีประมาณหนึ่งในสามของประชากรโลก (cf. Encyclopaedia Britannica online (www.britannica.com))

สมัยประวัติศาสตร์ก่อนสมัยใหม่:

พุทธศตวรรษที่ 18-24 :

(การเข้ามาของศาสนาพุทธและอิสลาม)

(การเกิดของอาณาจักรสุโขทัย และอยุธยา)

คริสตศาสนามาถึงเอเชีย-

ตะวันออกเฉียงใต้

และเข้ามาในประเทศไทยใน

คริสตศตวรรษที่ 15

พุทธศตวรรษที่ 18-24 : การเข้ามาของบาทหลวงคาทอลิก
หลายคณะจากโปรตุเกส สเปน
และ ฝรั่งเศสตั้งแต่พ.ศ.2098-
2310

บทบาทของคริสตศาสนาในสมัยอยุธยา

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 15 สมัยอยุธยา มีทหารโปรตุเกสที่เข้ามาช่วยไทยรบ จนตีเมืองเชียงใหม่ได้ และได้รับราชการไทยมา โดยตลอดจนถึงสิ้นสมัยอยุธยา ในขณะเดียวกัน พ่อค้าชาวตะวันตกได้ทำการค้ากับไทย ทั้ง 2 สิ่งนี้ทำให้ไทยได้รับประโยชน์ทางการทหาร และการค้า ซึ่งเป็นผลทางอ้อมจากชาวตะวันตก ซึ่งจัดว่าเป็นผู้นับถือคริสตศาสนา

ทูตโปรตุเกสจากมะละกา เริ่มเจริญสัมพันธไมตรี และติดต่อ
การค้ากับอยุธยา ในสมัยพระรามาธิบดีที่ 2 (พ.ศ. 2034-
2072 หรือ ค.ศ. 1491-1529) อาจมีบาทหลวงโปรตุเกสมา
กับคณะทูตเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีด้านการค้าในสมัยพระ
รามาธิบดีที่ 2 แห่งอยุธยา และเกิดชุมชนชาวโปรตุเกสใน
อยุธยา

ทหารโปรตุเกสมารับราชการในกองทัพไทยในสมัยพระไชย-
ราชาธิราช (พ.ศ.2077-2089) เพื่อช่วยไทยรบกับพม่า ทหาร
โปรตุเกสได้ช่วยกองทัพไทยตีเมืองเชียงกราน และเชียงใหม่
สำเร็จ และได้รับพระราชทานที่ดินที่ ต.บ้านดิน ปากคลอง-
ตะเคียน ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ทรงโปรดให้
สร้างวัดโปรตุเกส ในค่ายทหารโปรตุเกส ทหารโปรตุเกสรับ
ราชการไทยจนถึงสิ้นสมัยอยุธยา

มีหลักฐานการเข้ามาของบาทหลวงคอมินิกัน 2 รูป ในปี
พ.ศ. 2098 (ค.ศ. 1555) คือคุณพ่อเยโรมแห่งไม้กางเขน
และเซบัสเตียนแห่งคันโต เข้ามาทางมะละกา หลังจากนั้น
มีกลุ่มชาวคริสต์ทางตะวันตกของแหลมมาลายู เช่น ที่
ภูเก็ต ตะกั่วทุ่ง ตะนาวศรี ฯลฯ

- มีพระสงฆ์คาทอลิก นิกายอื่น ๆ จากโปรตุเกส และสเปน เข้ามา
อยู่อาศัยในเวลาต่อมา ได้แก่พระสงฆ์ฟรานซิสกัน 2 รูปในสมัย
พระมหาธรรมราชา ราวปีพ.ศ. 2127
- พระสงฆ์คณะเยซุอิตเข้ามาในสมัยพระเอกาทศรถ พ.ศ. 2152
- และในสมัยพระเจ้าทรงธรรม พ.ศ. 2167
- และในสมัยพระเจ้าปราสาททอง พ.ศ. 2198
- ในปีพ.ศ. 2205 มีคริสตชนประมาณ 2,000 คน ส่วนใหญ่เป็น
ชาวโปรตุเกส ญวน ญี่ปุ่น และลูกครึ่งโปรตุเกส มีบาทหลวง
คาทอลิก 4 คณะ และวัดคาทอลิก 4 แห่ง

- ในปี พ.ศ. 2205 (ค.ศ. 1662) ธรรมเนียมทูตฝรั่งเศส เริ่มเข้ามาอยุธยาครั้งแรก ในสมัยพระนารายณ์มหาราช

สัมพันธไมตรีระหว่างฝรั่งเศสกับอยุธยาสมัยพระนารายณ์มหาราช เจริญรุ่งเรือง มีคณะทูตจากอยุธยาไปฝรั่งเศสโดยมีบาทหลวงฝรั่งเศส เป็นล่ามร่วมเดินทางกับคณะทูตไทยไปเจริญสัมพันธไมตรีกับฝรั่งเศส ถึง 3 ครั้ง (ครั้งแรกไปไม่ถึง) ในครั้งที่ 4 พระนารายณ์ทรงโปรดให้ มิชชันนารีคุณพ่อตาซาร์ดเป็นราชทูตพิเศษอันเชิญพระราชสาส์นและ เครื่องบรรณาการไปฝรั่งเศส และพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ได้ส่งคณะทูตมา เจริญสัมพันธไมตรีกับอยุธยา

- พระนารายณ์ทรงให้การสนับสนุนคริสตศาสนา ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์สร้างวัด คริสตศาสนา และในสมัยพระองค์มิชชันนารีได้จัดตั้งสามเณรลัทธิคาทอลิก คริสตศาสนารุ่งเรืองในสมัยพระองค์ พระนารายณ์ทรงโปรดปรานมิชชันนารีเนื่องจากมีความรู้ความสามารถ บาทหลวงได้ถวายการสอนคณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์แก่พระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์

หลังจากสมัยพระนารายณ์ ตั้งแต่พระเพทราชา ปี พ.ศ. 2231
(ค.ศ. 1668) จนถึงสมัยอยุธยา การเจริญสัมพันธไมตรีด้าน
การค้ากับประเทศทางตะวันตกหยุดชะงักลง และงาน
เผยแพร่วัฒนธรรมก็ชะงักไประยะหนึ่งจนถึงสมัยอยุธยา
ในปีพ.ศ. 2310

การเข้ามาของบาทหลวงคาทอลิกหลายคนจากโปรตุเกส สเปน และ
ฝรั่งเศสและการเข้ามาของชาวตะวันตกและตะวันออกที่นับถือ
คริสตศาสนา ตั้งแต่พ.ศ.2034-2310 ทำให้เกิดชุมชนคริสต์หลายเชื้อชาติ
หลายภาษาในอยุธยา ชาวคริสต์ได้สร้างป้อมปราการในหลายจังหวัด
รับราชการทหารในกองทัพไทย ทำการค้ากับไทย และบาทหลวง
ฝรั่งเศสได้เป็นล่ามและเป็นราชทูตพิเศษให้กับคณะทูตไทยในการเจริญ
สัมพันธไมตรีกับฝรั่งเศสในสมัยพระนารายณ์มหาราช

อิทธิพลและบทบาทของคริสตศาสนาในสังคมไทย ในสมัยอยุธยา: ด้านการทหาร การทูต และการค้า

- การทหารและการค้า
- การเกิดชุมชนนานาชาติ
- การทูตต่างประเทศมีบาทหลวงคาทอลิกเป็นล่ามและเป็นทูตพิเศษในคณะทูตไทย

สมัยรัตนโกสินทร์

- เมื่อพระพุทธยอดฟ้าฯ รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นครองราชย์ ทรงผูกสัมพันธ์ไมตรีกับชาวต่างประเทศและคริสตชน ทรงประทานอิสระในการนับถือคริสตศาสนา มีวัดคาทอลิกและคริสตชนที่กรุงเทพฯ
- ในสมัย รัชกาลที่ 2 โปรตุเกส และอังกฤษเริ่มกลับมาทำการค้ากับสยาม

สมัยประวัติศาสตร์สมัยใหม่:

ปลายพุทธศตวรรษที่ 24 – พ.ศ. 2475

(สมัยรัตนโกสินทร์)

สมัยรัตนโกสินทร์

- ในสมัยพระนั่งเกล้าฯ รัชกาลที่ 3 ในปี พ.ศ. 2371 (ค.ศ. 1828) ธรรมเนียมทูตโปรเตสแตนต์ 2 ท่านแรกคือ น.พ. คาร์ล กู๊ดสลาฟ ชาวเยอรมันจากมิชชันเนอรี่และศาสนาจารย์ ยาคอบ ทอมลิน จากมิชชันอังกฤษได้เข้ามาในแผ่นดินสยาม
- ต่อมาธรรมเนียมทูตโปรเตสแตนต์จากสหรัฐอเมริกาหลายคน ได้เข้ามาในแผ่นดินสยาม

- ธรรมเนียมยุโรปเทศแตนต์ยุคแรก ประกอบด้วยแพทย์และศาสนา-
จารย์ งานของธรรมเนียมจึงมีทั้งการแพทย์ และการศึกษาควบคู่
ไปกับการเผยแพร่ศาสนา งานของธรรมเนียมได้มีอิทธิพลต่อ
สังคมไทยอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัย ร.3 – ร.5
- ธรรมเนียมยุโรปเทศแตนต์ได้นำความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ
ทางด้านการแพทย์ และการศึกษา ตลอดจนด้านอักษรศาสตร์
และการพิมพ์เข้ามาในประเทศไทย ซึ่งเป็นการจุดประกายอันมี
ผลสืบเนื่องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศเข้าสู่ยุคสมัยใหม่

ด้านการแพทย์

ในขณะนั้น คนไทยยังไม่มีวิธีป้องกันและรักษาโรคติดต่อ
ไม่มีวัคซีน หรือยาปฏิชีวนะ การรักษาโรคและการทำ-
คลอดยังเป็นแบบพื้นบ้าน แบบโบราณ คนจำนวนมาก
ต้องเสียชีวิตจากโรคภัยไข้เจ็บและการคลอดบุตร

น.พ. แदन บิช บรัดเลย์ หรือที่รู้จักในนาม “หมอบรัดเลย์” หรือ “ปลัดเลย์” ได้อุทิศชีวิตให้กับชาวสยามตั้งแต่ปีพ.ศ. 2377 (ค.ศ.1834) จนเสียชีวิตในปีพ.ศ. 2416 (ค.ศ.1873) ท่านได้นำการแพทย์แผนปัจจุบันพร้อมยาและวัคซีน มาทำการรักษาทั้งเจ้านายในวังและสามัญชน

- ในปีพ.ศ.2380 (ค.ศ.1837) หมอบรัดเลย์ได้ทำการผ่าตัดแผลใหม่เป็นครั้งแรก โดยได้ผ่าตัดตัดแขนพระภิกษุที่ได้รับอุบัติเหตุจากกระบอกไฟพะเนียงแตกในงานสมโภชวัดประยูรวงศาวาส ช่วยชีวิตไว้ได้
- ในปีพ.ศ. 2382 หมอบรัดเลย์ทำการปลูกฝีดาษซึ่งเป็นโรคระบาดในขณะนั้นได้สำเร็จ และ ได้ช่วยชีวิตคนไทยไว้เป็นจำนวนมาก

น.พ. ซามูเอล เรโนลด์ เฮาส์ หรือ “หมอเฮ้า” มิชชันนารีชาวอเมริกัน เดินทางมาถึงกรุงสยามในปลาย ร. 3 ปี พ.ศ. 2390 (ค.ศ. 1847) เป็น ศัลยแพทย์คนแรกในประเทศไทยที่ใช้ยาสลบ “อีเทอร์” ในการผ่าตัด

- หมอเฮาส์เป็นแพทย์อีกท่านหนึ่งที่อุทิศชีวิตในการรักษาโรคให้กับทั้ง เจ้านายและสามัญชน เมื่อครั้งอหิวาตกโรคระบาดในปีพ.ศ. 2392 (ค.ศ. 1849) หมอเฮาส์มีส่วนช่วยบริการการรักษาพยาบาลและตัวท่านเองก็ได้ ติดเชื้อไปด้วย
- ในปีพ.ศ. 2409 (ค.ศ. 1866) ท่านส่งศิษย์ของท่านคนหนึ่งไปศึกษาแพทย์ ที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้กลับมารับราชการ ในตำแหน่งผู้อำนวยการ รพ. ทหารบกและได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ เป็น “พระยาสารสิน”
- หมอเฮาส์มีลูกศิษย์อีกหลายสิบคนที่ศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์กับท่าน

น.พ. ยอร์ช แมคฟาร์แลนด์ มีชั้นนารีชาวอเมริกันบุตรชายของ ศาสตราจารย์ ดร. เอส. จี.แมคฟาร์แลนด์ และภรรยา ท่านสำเร็จการศึกษาที่โรงเรียนสวนอนันต์ซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลแห่งแรกตามพระราชประสงค์ของพระจุลจอมเกล้าฯ ร.5 โดยมีศจ. ดร. เอส. จี.แมคฟาร์แลนด์ เป็นผู้อำนวยการ

- หลังจากสำเร็จแพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา หมอแมคฟาร์แลนด์กลับมารับราชการเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นคณบดีคนแรกของโรงเรียนราชแพทยาลัยในปีพ.ศ. 2435
- ท่านได้จัดทำสารานุกรมศัพท์แพทย์แผนปัจจุบันและเขียนตำราแพทย์ และสอนแพทย์ไทยอยู่ 35 ปี
- ท่านได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น “อำมาตย์เอก พระอจวิทยาคม”
- ในขณะเดียวกัน หมอแมคฟาร์แลนด์ได้เปิดร้านทำฟันส่วนตัว และได้ประดิษฐ์ฟันปลอมให้กับผู้นิยมรับประทานหมาก

ธรรมทูต หรือมิชชันนารีทั้งคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ได้
สร้างโรงพยาบาลหลายแห่งในหลายจังหวัด หลายภูมิภาค
ทั่วประเทศ

โรงพยาบาลของมิชชันนารีให้บริการการรักษาพยาบาลที่มี
คุณภาพแก่ชาวไทยโดยไม่จำกัดฐานะ เชื้อชาติและศาสนา

ด้านการศึกษา

- ในสมัยร.3 ขณะที่เจ้าฟ้าใหญ่ (พระจอมเกล้า ๗ ร.4) ทรงผนวชอยู่ที่วัดสมอราย พ.ศ. 2379 ทรงมีรับสั่งให้หมอบรัดเลย์ถวายข้อมูลเกี่ยวกับแพทย์แผนใหม่และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แด่พระองค์ ต่อมามิสซิส บรัดเลย์ได้ถวายการสอนภาษาอังกฤษ และศาสนาจารย์คาสเวลได้ถวายการสอนวิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษแด่พระองค์
- หมอบรัดเลย์ได้ถวายการสอนภาษาอังกฤษให้พระโอรสของเจ้าฟ้าน้อย (พระปิ่นเกล้าฯ) และพระบรมวงศานุวงศ์ เมื่อ ร. 4 ขึ้นครองราชย์ ทรงสนับสนุนการเรียนภาษาต่างประเทศ และทรงสนับสนุนกิจการของมิชชันนารี

มิชชันนารีได้บุกเบิกงานด้านการศึกษาอย่างกว้างขวางโดย
เริ่ม รร.ชาย แห่งแรกสำหรับสามัญชน ซึ่งต่อมาพัฒนามา
เป็นรร.กรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย และรร.ประจำหญิงแห่ง
แรกซึ่งต่อมาพัฒนามาเป็นโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

มิสซิสแฮเรียต เฮาส์ ในขณะที่ถวายเป็นอนุสรณ์แก่นายสตรีในวังได้เริ่ม
โรงเรียนสำหรับเด็กผู้หญิงที่บ้านในปี พ.ศ. 2415

- ในปี พ.ศ. 2417 หมอเฮาส์และมิสซิสเฮาส์ได้สร้างโรงเรียนกุลสตรีวังหลัง
จากเงินบริจาคของสตรีคริสเตียนนิวยอร์กที่ตำบลวังหลังโดยมีมิสเอ็ดน่า
โคลด์มาร่วมบุกเบิกด้วย
- ในปี พ.ศ. 2464 โรงเรียนกุลสตรีวังหลังได้ย้ายไปที่บางกะปิและเปลี่ยนชื่อ
เป็น“โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย” โดยเงินบริจาคที่ดินที่มิสโคลด์เรียไร้ได้มา
จากต่างประเทศ และเงินบริจาคจากหมอแมคฟาร์แลนด์ และจาก น.พ. ที
โฮเวิร์ด เฮสท์
- โรงเรียนประจำสำหรับนักเรียนหญิงแห่งแรกนี้ได้สร้างสุภาพสตรีไทยชั้น
นำมากมายที่ได้ทำคุณประโยชน์ให้ประเทศอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

มิสซิสบริดเคย์ได้เริ่มโรงเรียนชายที่ตำบลวัดแจ้งในปี พ.ศ. 2395

- ปี พ.ศ. 2405 โรงเรียนชายแห่งนี้ย้ายไปที่สำเหร่ โดยมีมิชชันนารีชาวอเมริกัน ศาสนาจารย์สตีเฟน แมตตูนและภรรยามาร่วมงานเป็นพอ. รร. และผู้ควบคุมฝ่ายวิชาการ
- ต่อมารัฐบาลได้เริ่มโรงเรียนสวนอนันต์ (King's school) โดยมี ศาสนาจารย์เอส. จี. แมคฟาร์แลนด์เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนและศาสนาจารย์เจ. เอ. เอकिनเป็นผู้ช่วย
- หลังจากที่รัฐบาลยกเลิกโรงเรียนสวนอนันต์ ศาสนาจารย์เจ. เอ. เอकिनได้เริ่มโรงเรียนชาย สำหรับสามัญชนชื่อ “โรงเรียนบางกอกคริสเตียนไฮสกูล” ที่ตำบลกระฎี่จีนซึ่งได้ย้าย มารวมกับ รร.ที่สำเหร่ในปี พ.ศ. 2435 แล้วให้ชื่อรร.ใหม่ว่า “สำเหร่บอยคริสเตียนไฮสกูล”
- ต่อมาได้ขยายโรงเรียนสำเหร่บอยคริสเตียนไฮสกูลและย้ายจากสำเหร่มาที่ถนนประมวญและเปลี่ยนชื่อมาเป็น “โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย” ในปี พ.ศ. 2463 โรงเรียนนี้ได้รับการรับรองวิทยฐานะเป็นโรงเรียนเอกชนแห่งแรกในประเทศไทย

ในสมัย ร.4 ศาสนาจารย์ ดร. เอส. จี. แมคฟาร์แลนด์ และภรรยา
มิชชันนารีชาวอเมริกัน ได้ตั้งโรงเรียนอาชีวะแห่งแรกในประเทศไทย
“โรงเรียนอรุณสตรี” สำหรับนักเรียนหญิงที่จังหวัดเพชรบุรี โดยได้รับ
การสนับสนุนจากผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งต่อมาได้ยุบรวมกับ
โรงเรียนคริสเตียนชาย “โรงเรียนประดิษฐ์วิทยา” เป็นโรงเรียนสหศึกษา
“อรุณประดิษฐ์” และได้รับพระราชทานเงิน 1,000 เหรียญสหรัฐฯ จาก
พระจุลจอมเกล้าฯ ร. 5 เพื่อสร้างตึกเรียนและที่พัก ในปีพ.ศ. 2420

มิชชันนารีทั้งคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ได้สร้างโรงเรียนหลาย
แห่งในหลายจังหวัด หลายภูมิภาคทั่วประเทศ จนเป็นที่รู้จักกัน
ดีว่าโรงเรียนคริสต์มีมาตรฐานการเรียนการสอนที่ดีและเป็น
สากล และได้สร้างสุภาพบุรุษและสุภาพสตรีไทยชั้นนำมากมาย
ที่ได้ทำคุณประโยชน์ให้ประเทศอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ด้านการพิมพ์

- ศาสนาจารย์ชาลส์ โรบินสันมิชชันนารีชาวอเมริกันเป็นผู้คิดแทนพิมพ์ภาษาไทยได้สำเร็จ
- ปีพ.ศ. 2379 (ค.ศ. 1836) ศจ.โรบินสันจัดพิมพ์ “พระกิตติคุณของพระเยซูคริสต์” โดยแทนพิมพ์โลหะแทนแรกที่น่าเข้ามาในประเทศไทย
- ปีพ.ศ. 2382 (ค.ศ. 1839) หมอบริดเลย์ได้พิมพ์ประกาศห้ามสูบบุหรี่ 9,000 ฉบับตามพระราชโองการของ ร. 3 ซึ่งเป็นครั้งแรกที่มีการตีพิมพ์เอกสารราชการเพื่อประกาศให้ประชาชนได้ทราบทั่วกัน
- แต่ก่อนนั้น อาลักษณ์เป็นผู้เขียนและคัดสำเนาหนังสือสำคัญทางราชการด้วยมือ

- หมอบรัดเลย์ได้เริ่มหนังสือพิมพ์ฉบับแรกซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์รายเดือน ชื่อ “บางกอกรีคอร์เดอร์” หรือที่เรียกว่า “จดหมายเหตุอย่างสั้น” ในปีพ.ศ. 2387 (ค.ศ. 1844)

หนังสือพิมพ์นี้เป็นเวทีที่เปิดให้มีการแสดงความคิดเห็น การร้องทุกข์ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสยาม ตลอดจนการโฆษณาซื้อขายสินค้า นับเป็นครั้งแรกที่เกิดสื่อสารมวลชนในประเทศไทย พระจอมเกล้าฯ และพระปิ่นเกล้าฯ ได้ทรงเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์และทรงมีพระกระแสรับสั่งโต้ตอบบรรณาธิการคือหมอบรัดเลย์ในหนังสือพิมพ์ด้วย บทความที่บรรณาธิการสรรหา มาตีพิมพ์รวมบทความทางศีลธรรม จริยธรรมและการเมือง อาทิ บทความเรื่อง “น้ำเห่า” ที่กล่าวถึงผลเสียของการติดเห่า บทความแปลเรื่องรัฐธรรมนูญ สหรัฐอเมริกา ฯลฯ

- สื่อมวลชนเป็นรากฐานสำคัญฐานหนึ่งที่น่ามาสู่การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคสมัยใหม่

- หมอบรัดเลย์ได้พิมพ์ปฏิทินสากลเป็นภาษาไทยขึ้นเป็นครั้งแรก เรียกว่า “บางกอกคาเลนเดอร์” ปีพ.ศ. 2387
- หมอบรัดเลย์ได้พิมพ์หนังสือภาษาไทยเล่มแรกที่มีการซื้อขาย ลิขสิทธิ์ในปี พ.ศ. 2404 คือหนังสือ “นิราศลอนดอน” ของ หม่อมราโชทัย นับเป็นครั้งแรกที่นักเขียนไทยได้ขายเรื่องที่แต่ง ให้กับสำนักพิมพ์

- น.พ. ซามูเอล จอห์น สมิธ หรือ “หมอสมิธ” มิชชันนารีชาวอังกฤษเป็นอีกผู้หนึ่งที่บุกเบิกงานหนังสือพิมพ์

ท่านเริ่มหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ 3 ฉบับคือ Siam Repository
รายสัปดาห์ในปีพ.ศ. 2412-2437 (ค.ศ. 1869-1884) Siam Weekly
Advertiser รายสัปดาห์ในปีพ.ศ. 2412-2439 (ค.ศ. 1869-1886) และ
“จดหมายเหตุสยามสมัย” รายเดือน ในปีพ.ศ. 2412-2439 (ค.ศ. 1882-
1886) และต่อมาได้พิมพ์หนังสือวรรณคดีไทย วรรณกรรมไทย และ
ตำราหลายเล่ม เช่น “พระอะไภยมณี อิเหนา จินตามณี นิราศพระ
แท่นดงรัง นิราศเมืองเพชร ปถมก กาไทย” ฯลฯ

มิชชันนารีเป็นผู้บุกเบิกงานด้านการพิมพ์ตลอดจนสื่อ
สิ่งพิมพ์สร้างสรรค์ที่ดีต่างๆที่เป็นมาตรฐานสากล วาง
ฐานรากให้กับการหนังสือพิมพ์ไทย และบรรณศาสตร์
ไทยเข้าสู่ยุคสมัยใหม่

ในด้านอักษรศาสตร์

- ในสมัย ร. 3- ร. 5 ธรรมเนียมทั้งคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ได้รับพระราชทานโปรดเกล้าฯให้ถวายการสอนภาษาต่างประเทศแก่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์
- ธรรมเนียมทั้งคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ยังได้จัดทำพจนานุกรมหลายฉบับ เช่น พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย ละตินไทย และไทย-ละติน-ฝรั่งเศส-อังกฤษ จัดทำโดยพระสังฆราชบัลเลอแก้ว ในสมัย ร. 3 พจนานุกรมไทย-ไทย และไทย-อังกฤษ จัดทำโดย นพ. ยอร์ช แมคฟาร์แลนด์ ในสมัย ร. 4

นอกจากนี้ในด้านประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์

- พระสังฆราชบัลเลอแก้วได้เขียนหนังสือประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย
- หมอแฮาส์ ศัลยแพทย์นักสำรวจได้เขียนแผนที่ประเทศไทยจากการเดินทางไปในหลายจังหวัดหลายภูมิภาค ตลอดเวลา 29 ปีที่อยู่ในประเทศไทย และราชการไทยได้ใช้ประโยชน์จากงานสำรวจภูมิประเทศของท่าน
- ธรรมทูตหลายท่านได้เขียนบันทึกชีวิตและการทำงานในประเทศไทยซึ่งได้กลายเป็นบันทึกประวัติศาสตร์อันล้ำค่าสำหรับประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงประเทศเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ทางด้าน
การแพทย์ การศึกษา การพิมพ์ และอักษรศาสตร์ เป็นผล
สืบเนื่องประการหนึ่งจากการอุทิศชีวิตของธรรมทูต
คริสตศาสนาที่ได้นำความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ
ด้านการแพทย์ การศึกษา การพิมพ์ และอักษรศาสตร์
เข้ามาในประเทศไทย

สมัยประวัติศาสตร์สมัยใหม่:

24 มิถุนายน พ.ศ. 2475-ปัจจุบัน

- ธรรมเนียมทั้งโปรเตสแตนต์ และคาทอลิก ดำเนินงานมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีการจัดตั้งสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2477 (ค.ศ. 1934) และการสถาปนาพระฐานานุกรมคาทอลิกของพระศาสนจักรคาทอลิกแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2508 (ค.ศ. 1965)
- คริสตศาสนาได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พสกนิกรไทยได้รับสิทธิเสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนา และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นองค์ศาสนูปถัมภกของคริสตศาสนามาโดยตลอด

- จะเห็นว่ามิชชันนารี หรือธรรมทูตคริสตศาสนา ได้มีบทบาทอย่างมากต่อสังคมไทยในด้านการศึกษา การแพทย์ อักษรศาสตร์ และการพิมพ์ ควบคู่ไปกับการเผยแพร่คริสตศาสนา
- ส่วนทางสถาปัตยกรรม และศิลปกรรมตะวันตก คนไทยได้รับอิทธิพลจากการสร้างโบสถ์ และบ้านเรือนที่อยู่อาศัย โรงเรียน ซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์ใหม่ในทางสถาปัตยกรรม และศิลปกรรมสำหรับคนไทย

ด้านสังคมสงเคราะห์

- คริสตศาสนายังได้มีบทบาททางด้านสังคมสงเคราะห์ เช่น เริ่มโรงพยาบาลรักษาคนโรคเรื้อน โรงเรียนสอนคนตาบอด และมืองค์การ และมูลนิธิต่างๆที่สงเคราะห์เด็ก ช่วยเหลือผู้ติดเชื้อAIDS พัฒนาชุมชน พัฒนาอาชีพ ฯลฯ
- คริสตศาสนาได้ทำคุณประโยชน์ให้สังคมไทยอย่างต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนาของผู้รับบริการสงเคราะห์

- ในสมัย ร. 3 -ร. 5 ธรรมทูต คริสตศาสนามีบทบาทสำคัญในการจุดประกาย ซึ่งมีผลสืบเนื่องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ โดยเฉพาะทางด้าน การแพทย์ การศึกษา การพิมพ์ และ อักษรศาสตร์
- การอุทิศชีวิตของธรรมทูตคริสตศาสนาที่ได้นำความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการเหล่านี้มาให้กับชาวไทยนั้นเกิดจาก แรงบันดาลใจที่ปรารถนาให้คนไทยทั้งเจ้านาย และสามัญชน ได้รับข่าวประเสริฐแห่งความรอดพ้นบาปเรื่อง พระกิตติคุณของพระเยซูคริสต์ ตามข้อพระคัมภีร์ในพระธรรมยอห์น บทที่3 ข้อ16 ที่ว่า
“เพราะว่าพระเจ้าทรงรักโลกจนได้ทรงประทานพระบุตรองค์เดียวของพระองค์ เพื่อทุกคนที่วางใจในพระบุตรนั้นจะไม่พินาศ แต่มีชีวิตนิรันดร์”

แท้จริง คริสตศาสนา ไม่ใช่ศาสนาตะวันตก

แต่เป็นศาสนาที่มีพื้นเพมาจากวัฒนธรรมตะวันออก (กลาง)

และได้เดินทางรอบโลกจากตะวันออกกลางสู่ยุโรป

อเมริกา ละตินอเมริกา อัฟริกา และกลับสู่เอเชีย

คริสตศาสนา เป็นศาสนาสากลที่มีคนนับถือมากที่สุดในโลก

“เพราะว่าพระเจ้าทรงรักโลก จนได้ทรงประทานพระบุตรองค์เดียว
ของพระองค์ เพื่อทุกคนที่เชื่อวางใจในพระบุตรจะไม่พินาศ
แต่มีชีวิตนิรันดร์”

ยอห์น 3:16

--จุดเริ่มต้นของศาสนาคริสต์ในวัฒนธรรมไทย

หนังสืออ้างอิง

- คทาอุฐ โลกพัฒนา. 50 ปี โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน. 2542. กรุงเทพฯ:
อุดมศึกษา
- ถนอม ปินตา และพิชญ์ อรรถมภิษฎา. 2525. พระคุณพระเจ้าในรัตนโกสินทร์ สมัย.
กรุงเทพฯ: สภาคริสตจักรในประเทศไทย
- พระคริสตธรรมคัมภีร์ ภาคพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่. 1984. กรุงเทพฯ:
สมาคมพระคริสตธรรมไทย
- ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. 2527. ประวัติศาสตร์สภาคริสตจักรในประเทศไทย. กรุงเทพฯ:
หน่วยงานจดหมายเหตุ สภาคริสตจักรในประเทศไทย
- ประวัติพระศาสนจักรคาทอลิกไทย สมัยกรุงศรีอยุธยา - สังกายนาวาติกัน 2. 2533.
กรุงเทพฯ: วิทยาลัยแสงธรรม
- สุกัญญา สุดบรรทัด. 2547. หมอบรัดเลย์กับการหนังสือพิมพ์แห่งกรุงสยาม. กทม.:
สำนักพิมพ์มติชน

- ยอร์จ ฮอสต์ เฟลด์ส. 2525. ดร. เรโนลด์ เฮาส์ หมอฝรั่งสามรัชกาล. กท.: สำนักพิมพ์สุริยบรรณ
- มนัสวี อุณหนันท์. ประวัติการแพทย์มิชชันนารีในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กองคริสเตียนศึกษาแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย
- แมรี บัลด์ลีย์ สแตนตัน. 2551. สยามคือบ้านของเรา. กทม.: ประยูรวงศ์พรินทร์ดีง
- นันทชัย มีชูชน. 2547. ๑๗๕ ปี พันธกิจคริสต์ศาสนาโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย. กทม.: ประชุมทอง
- ธนาภรณ์ ธรรมสุจริตกุล. ค.ศ. 2008. ประวัติศาสตร์คริสตจักรไทยและ เอเชีย. กทม.: พระคริสตธรรมกรุงเทพฯ
- อนงค์ อิศรภักดี. 2521. 150 ปีของโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย พ.ศ. 2371-2521. กรุงเทพฯ: สมาคมนักเรียนวังหลังวัฒนา โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย และ คริสตจักรที่ 5 วัฒนา วิทยาลัย

- **The Macmillan Bible Atlas. 1968. New York: Macmillan Publishing.**
- **Boice, James Montgomery. 1986. Foundations of the Christian Faith, revised ed. Downers Grove, IL: Inter-Varsity Press.**
- **Eerdman's Handbook to the World's Religions, 1982. Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdman Publishing.**
- **George Bradley McFarland, ed. 1999. Historical Sketch of Protestant Missionaries in Siam 1828-1928, Bangkok: White Lotus.**
- **The New International Version of the Bible. 1984. Colorado Spring, CO: International Bible Society.**

เว็บไซต์

- สหสมาคมพระคริสตธรรมไทย
<http://www.thaibible.or.th>
- ประวัติสภาคริสตจักรในประเทศไทย
<http://www.cct.or.th>
- อินเทอร์เน็ตเครือข่ายคาทอลิกไทย
<http://www.catholic.or.th/>,
<http://chmai.loxinfo.co.th/~thcatcom/>
- Christian Literature on Southeast Asia in Yale Libraries
<http://www.ttc.edu.sg/csca/epub/Yale/yale-th.html>
- Dan Beach Bradley Family
<http://www.oberlin.edu/archive/holdings/finding/RG30/SG5/biography.html>

ชมวีซีดีวิชาไทยศึกษาหัวข้อศาสนาคริสต์ ได้ที่

ห้อง KU SALL ชั้น 9

อาคารศูนย์เรียนรวม (ศร.) 4